

2. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 вересня 2019 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2019. – 448 с. – (Кодекс України)
3. Щетина М.А. Теоретичні аспекти орендних земельних відносин в Україні. *Збірник наукових праць ВНАУ*. №3 (69). 2015. С. 249-253.
4. Гнідан Р. М. Предмет договору оренди землі. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 1. С. 99-101.
5. Зигрій О. В. Земельна реформа в Україні: наслідки, перспективи. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: [Матеріали IV Міжн.наук.-практ.конференції, м. Тернопіль, ТНЕУ, 5-6 квітня 2019 р.]. Тернопіль : Економічна думка, 2019. с. 26-29

Івасечко Р.
студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к. е. н., доцент кафедри
цивільного права і процесу ЗУНУ
Зигрій О. В.

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЛЬНОГО ДОСТУПУ ГРОМАДЯН ДО ОБ'ЄКТІВ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ

В Україні існує незліченна кількість законодавчих проблем, які потребують, як негайного врегулювання так і дотримання вже існуючого, і весь цей безлад знаходяться у різних сферах життя. Це, наприклад кільканадцять спроба подолання корупції, проблема розкриття кіберзлочинів і захищення авторського права в мережі інтернет, проблема офіційного працевлаштування громадян та постійно-зростаючої кількості безробітних, а також забезпечення конституцій прав та свобод людини. Одним із цих прав, згідно ч.2 ст. 13 Конституції України, і є право вільного доступу та користування громадян до об'єктів, що знаходяться у власності Українського народу [2].

Незважаючи на те, що Конституція України закріплює: кожен громадянин вправі користуватися природними об'єктами права власності народу; власність не повинна використовуватися на шкоду людині й суспільству, а також те, що від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади й органи місцевого самоврядування [2]. Проте, коли ці органи передають об'єкти загального користування в оренду, то умови для забезпечення одного з основних прав людини фактично пропадають.

Аналізуючи положення Закону України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2005 року можна вважати, що на певні об'єкти накладається право загального користування [4].

Для прикладу, пляжі також є однією із територій загального користування. Через незаконне будівництво прибережної пляжної зони обмежується доступ до моря і руйнуються пляжі. Не є дивом, коли органи місцевого самоврядування здають певну територію чи водойму в оренду для відновлення її рекреаційного, природнього чи репродуктивного стану, проте, є випадки, коли через корупційні схеми для задоволення вже не природніх потреб, а індивідуальних. Будуються ресторани та кафе, в яких, можливо, відсутня каналізація і всі відходи безпосередньо скидаються в море.

Відповідно до статті 88 Водного кодексу: з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж річок, морів і навколо озер, водосховищ та інших водойм в межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги, 100 метрів – це мінімум, який зафіксований у кодексі, а якщо є ухил, то збільшується смуга до 200 метрів і більше та, на жаль, забудовники, що зводять багатопверхівки на узбережжі та схилах, не дотримуються прописаного законом правила охоронної смуги водойми.

Можна погодитись із думкою науковців про те, що тимчасові орендарі пляжів усіляко обмежують безперешкодний доступ до моря, беручи плату навіть за прохід до води, який має бути безкоштовним. Є об'єкти, де повинні знаходитись наукові центри, проте, по-факту - розкішні вілли з басейном, ставком та доглянутими рослинами. Згідно із законодавством всі пляжі є об'єктами права власності Українського народу і є загальнодоступними [6].

Звичайно, поряд з правом загального користування пляжем існує і право його спеціального використання, це все є нормальним і допустимим, але орендарі часто зловживають своїми правами наприклад, перешкоджають у доступі до пляжу. Безперечно якщо людина на орендованому пляжі бажає отримати послуги, що не пов'язані з правом загально природокористування їй запропонують заплатити. Основну проблему можна вважати в тому, що на сьогоднішній момент немає нормативного акта, який би чітко і беззаперечно регулював дані відносини. І тоді б не виникало питань навіть за платний прохід до водойми.

Як неодноразово зазначали фахівці, саме в галузевих нормативних актах спостерігається тенденція до поступового, але неухильного звуження обсягу права загального природокористування. Доцільно звернути увагу на співвідношення відповідних статей ЦК й Лісового кодексу України [1].

У ст. 333 ЦК закріплено, що особа, яка зібрала ягоди, лікарські рослини, зловила рибу або здобула іншу річ у лісі, водоймі тощо, є їхнім власником, якщо вона діяла відповідно до закону, місцевого звичаю або загального дозволу власника відповідної земельної ділянки [5]. Статтею 66 ЛК передбачено, що громадяни мають право в лісах державної та

комунальної власності, а також за згодою власника в лісах приватної власності вільно перебувати, безоплатно й без видачі спеціального дозволу збирати для власного споживання дикорослі трав'яні рослини, квіти, ягоди, горіхи, гриби тощо, крім випадків, передбачених цим Кодексом і іншими законодавчими актами України [3].

Не є дивним те, що на законодавчому рівні, а саме в даній галузі, дуже рідко, якщо не завжди, місцевий звичай взагалі не беруть до уваги, і в тому числі, як підставу для виникнення права загального природокористування.

Ще одна суперечність вищезгаданих норм полягає в тому, що ЦК України передбачає «загальний дозвіл власника» на зазначені дії, а от лісовий - «згоду власника», проте сама форма, як і її зміст є не визначеною.

Як бачимо, загальний користувач має права на перебування в лісі, на збирання лісових ресурсів. Тому, слід виокремити два підходи щодо тлумачення зазначеної норми. По-перше, завжди презюмується згода власника на перебування в лісах і безоплатне, без видачі спеціального дозволу збирання лісових ресурсів, а от про свою незгоду йому (власнику) належить заявити конкретному користувачеві. По-друге, якщо презюмується незгода власника, користувач має отримати згоду на зазначені дії [1].

Потрібно згадати і про саму форму незгоди власника на передбачені дії. Якщо ця незгода є загальною і адресована усім особам, які хочуть скористатися даним благом, то вона має бути оприлюднена в публічній формі, наприклад, в засобах масової інформації, соцмережах, на інформаційних стендах, а також обмеження доступу до свого об'єкта шляхом огороження чи інших позначок на землі. На відміну від незгоди власника, що адресована невизначеному колу осіб, заборона конкретному користувачеві може бути виражена: повідомленням, в будь-якій формі, а також персоніфіковане оприлюднення в друкованому виданні.

Безперечно, в кожній галузі права, як і в нашій, в тому числі, існують і будуть існувати певні протиріччя та суперечності, тому законодавцю слід вдосконалити законодавчу базу, яка була б направлена на створення реальних юридичних механізмів для безперешкодного доступу громадян до природних об'єктів, як одне із основних конституційних прав громадян, а також усунув свавілля та зловживання зацікавлених осіб у зазначеній сфері.

Список використаних джерел

1. Анісімова Г. Сучасні проблеми законодавчого забезпечення права загального природокористування громадян. Сучасні науково-практичні проблеми екологічного, земельного та аграрного права: матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, 2013 р.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B0A/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 22.10.2020).
3. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994р. № 3852-XII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення 22.10.2020).
4. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005р. № 2807-IV Дата оновлення: 16.10.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text> (дата звернення 22.10.2020).
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. №435-IV. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 22.10.2020).
6. Шматько Г. І. Незаконна забудова пляжів як рекреаційних земель та порушення прав громадян на вільний доступ до них. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2018. № 32. С. 78-80.

Каменська-Конечна Б..
студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
міжнародного права та міграційної політики ЗУНУ
Марценко Н.С.

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧОВИХ ПРАВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Речові права – це права, які забезпечують задоволення інтересів власника шляхом безпосереднього впливу на річ, яка знаходиться у сфері його господарювання [6]. Головне місце в системі речових прав займає право власності. Окрім того, відповідно до Цивільного кодексу України, до речових прав відносять право на чуже майно.

Право власності є центральним інститутом будь-якої цивільно-правової системи, адже по факту - існування суспільства є неможливим без виробництва матеріальних благ. Власність як економічна категорія притаманна суспільству протягом усієї історії його розвитку [5].

Право власності – це сукупність правових норм, які регулюють відносини, пов'язані з володінням, розпорядженням і користуванням власником його майном чи річчю у своїх інтересах на власний розсуд. Важливо, що місце проживання власника та місцезнаходження майна не впливають на зміст права власності.